

Uitwisseling Rabat
Door: Gert Romeijn

Begin oktober 2016 is er een uitwisseling geweest tussen twee FNV kaderleden van de Nederlandse NVWA met kaderleden van de Marokkaanse tegenhanger van de NVWA, de ONSSA. Het bezoek was een vervolg op een uitwisseling die in 2014 al heeft plaatsgevonden, toen is voornamelijk kennisgemaakt met de Marokkaanse vakbond de FNSA.

In Marokko is veel centraal georganiseerd, er zijn in het land ook staats- en bedrijfsvakbonden die onderdeel uitmaken van het systeem. De FNSA is echter een federatie van zelfstandige vakbonden uit de agrarische sector. In Marokko heeft de FNSA (FNV) bij de ONSA (NVWA) een eigen vakbond, hetzelfde geldt voor de landmeetdienst, het ministerie, de irrigatiedienst enz. Ook de landarbeiders, visarbeiders en kleine boeren hebben een eigen vakbond binnen de FNSA. Het organisatiemodel is een grote cirkel van zo'n 30 bonden met een centraal bestuur. Alles binnen het FNSA wordt door vrijwilligers gedaan, het idealisme en de bevoegenheid spatten er vanaf.

In Marokko hebben we twee bedrijven bezocht en daar gesproken met de Marokkaanse inspecteurs. Het eerste bedrijf betrof een ansjovis verwerker. Dit was een groot bedrijf met ongeveer 1.500 medewerkers (voornamelijk vrouwen). Na een algemene presentatie van het bedrijf zelf werden we langs het productieproces gevoerd. Veel van het werk werd met de hand of met eenvoudige machines gedaan. Er was aandacht voor de gezondheid van de medewerkers. Zo hingen er posters aan de muur waarop de werking van de oren en het belang van gehoorbeschermers werd uitgelegd. Er werden ook gehoorbeschermers gedragen. Tenslotte kwamen we in een grote ruimte waarin ongeveer 1.000 vrouwen in lange rijen met de blote handen gezouten ansjovis aan het fileren waren om ze vervolgens in blikjes te stoppen. Er werd niet gepraat en ook slechts beperkt naar ons gekeken. Dat 1.000 vrouwen stil kunnen zijn is bijzonder, maar uit de gesprekken met de inspecteurs bleek dat dit niet vanzelf kwam: er was een verbod op praten. De vrouwen verdienen slechts weinig, wij begrepen ongeveer 200 euro per maand (een kopje koffie kost ongeveer 1 euro op het terras). Het tweede bedrijf betrof een abattoir in de stad Meknes, op 200 kilometer afstand van Rabat. Het was een model bedrijf waar de koeien en schapen halal geslacht werden. Voor Nederlandse begrippen was het een klein slachthuis. De Nederlandse inspecteur had vroeger in slachthuizen gewerkt (aan alle kanten van het proces) en zag de nodige problemen in de routing van het vlees en in de hygiëne maar was toch positief verrast over het bedrijf. We realiseerden ons echter terdege dat we naar een modelbedrijf gevoerd werden en dat er ook hele andere situaties waren op slachthuizen in Marokko. Dit werd door de twee vrouwelijke dierenartsen bevestigd.

Er is veel gesproken over de problemen van de ONSSA medewerkers. Samengevat komt het erop neer dat er weinig materiële voorzieningen beschikbaar waren en er veel te veel werk is. Een Marokkaanse inspecteur mag bijvoorbeeld niet met zijn eigen auto naar het werk, er zijn aftandse kangoo bestelwagens beschikbaar met chauffeur. Probleem is echter dat er veel te weinig auto's zijn waardoor de inspecteurs dus niet weg kunnen voor inspecties bij slachthuizen of andere bedrijven. Veel inspecteurs kiezen ervoor om dan toch met de eigen auto te reizen, zij krijgen dit echter niet betaald. Ook is er veel meer werk dan het contract toelaat. De dierenarts had een contract van 40 uur voor maandag tot en met vrijdag maar was zaterdag ook op het slachthuis aanwezig om te keuren en werkte regelmatig zo'n 50-60 uur in de week. Deze extra uren werden niet betaald of gecompenseerd. De dierenartsen hebben ook regelmatig met agressie en geweld te maken. Ze kunnen dan zelf aangifte doen, de politie staat echter vaak achter de macht, de directeur van bv. het slachthuis. Eventuele proceskosten zijn dan voor de inspecteurs zelf.

Een Nederlandse inspecteur heeft het materieel gezien natuurlijk veel beter dan de Marokkaanse collega. Wel zagen we vergelijkbare problemen in de hoeveelheid werk. Ook de Nederlandse inspecteur komt regelmatig in de problemen omdat er te weinig tijd is om zijn werk goed te kunnen uitvoeren en hij daardoor keuzes moet maken. Het FNSA functioneerde totaal anders dan het FNV. Als een Nederlandse inspecteur problemen heeft met arbeidsvoorwaarden of andere zaken op het werk en hij komt er binnen de lijn niet uit dan neemt hij/zij contact op met de bestuurder van het FNV die dan ondersteuning biedt bij het oplossen van het probleem (eventueel met juridische ondersteuning). De vakbondsleden binnen de NVWA kennen elkaar niet of nauwelijks. In Marokko wordt alles van beneden uit georganiseerd door de kaderleden, er wordt door hen nagedacht hoe ze slim iets kunnen bereiken en hoe ze de andere medewerkers kunnen betrekken bij bv. stakingen of demonstraties. In Nederland moeten we toch maar eens nadenken of wij de zaken nu wel zo slim en effectief doen.

Wij hebben in Marokko een redelijk modern land ontmoet (de hoofdstad Rabat) met brede snelwegen waarop overigens heel hard gereden werd. Op straat zie je groepjes meisjes en vrouwen samen oplopen waarbij de één traditioneel gekleed is en de ander geheel westers, ze babbelen vrolijk met elkaar. De sfeer op straat is ontspannen. De dierenarts was trots op het feit dat zowel mannen als vrouwen gelijkwaardig waren op het werk. Toen ik haar later vroeg wie er thuis schoonmaakte en kookte moest ze lachen. Dat was zij, de nodige herkenning met de situatie in Nederland dus. Ik herkende bij de ONSSA regelmatig de situatie van de Plantenziektenkundige Dienst van 30 jaar geleden. Er werd toen nog aan landbouwvoorlichting gedaan en onderzoek naar de werking van pesticiden door de PD. Je voelt je dus in een tijdmachine staan terug naar het verleden. Ik realiseerde mij dat wanneer de Marokkanen naar de Nederlandse situatie komen kijken zij ook in de tijdmachine staan naar de toekomst. Dat kan voor hen best interessant zijn, wie wil er niet een jaartje of 10 vooruit kijken in zijn werk.

De Marokkaanse collega's komen eind januari naar Nederland toe voor een tegenbezoek. Ze willen dan graag een fytosanitaire inspectie zien, een import inspectie in de haven en een modern slachthuis.